

DOI: <https://doi.org/10.69722/1694-8211-2024-59-285-291>

УДК: 811.512.154 (07)

Максамбек кызы А., магистрант

ORCID: 0009-0001-1969-3965

К. Тыныстанов ат. БИМУ

Каракол ш., Кыргызстан

ЭКЗОТИКАЛЫК СӨЗДӨРДҮН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

Дүйнөдө кандай гана тил болбосун, бири-бири менен байланыш-катнашсыз жашай албасы белгилүү. Бул процесс – бардык элдердин тилинде болуп келген жана боло бере турган мыйзам ченемдүү коомдук көрүнүш.

Экзотикалык сөздөр – кыргыз тил илиминдеги актуалдуу маселелердин бири. Бул терминдин табиятын түшүнүүгө лексикология бөлүмүнө, анын ичинен кабыл алынган сөздөргө сүңгүп кирүү керек. Тилдин лексикалык курамы өзгөрүлмөлүү. Кээ бир сөздөр колдонуудан чыгып турса, тилибизге жаңы сөздөр кирип турары белгилүү. Экзотикалык лексика да кабыл алынган сөздөр менен бир катарда туруп, бөлөк элдин маданиятын таанытып турат. Изилденген материалдарга ылайык, азыркы кыргыз тилиндеги экзотикалык сөздөр бир канча тематикалык топторго бөлүнөт. Алар кыргыз тил илиминде белгилүү бир деңгээлде иликтенген. Фактылар көркөм котормо адабияттардан, сөздүк, энциклопедиялардан алынды. Экзотизмдерди окутууда алардын семантикасы зор мааниге ээ. Элдин же региондун өзгөчөлүгү тууралуу маалыматты алуу менен бирге, сөзгө ар тараптуу лингвистикалык иликтөө жасалат. Макала ушул маселелерге арналат.

Түйүндүү сөздөр: лексика, экзотикалык сөздөр, лексика-семантика, тематикалык топтор, кабыл алынган сөздөр, окутуу, лингвистика.

Максамбек кызы А., магистрант

ORCID: 0009-0001-1969-3965

ИГУ им. К. Тыныстанова

г. Каракол, Кыргызстан

ОСОБЕННОСТИ ЭКЗОТИЧЕСКИХ СЛОВ

Известно, что ни один язык мира не может жить без взаимоотношения с другими языками. Этот процесс представляет собой правовое и нормативное социальное явление, которое было и будет в языках всех народов.

Экзотические слова являются одной из актуальных проблем кыргызского языкознания. Чтобы понять природу этого термина, необходимо погрузиться в раздел лексикологии, в слова, которые перенимаются, заимствуются из других языков. Лексический состав языка изменчив. Известно, что некоторые слова выходят из употребления, а в наш язык входят новые слова. Экзотическая лексика также соответствует общепринятым словам и знакомит с культурой другого народа. По материалам исследования экзотические слова в современном кыргызском языке разделены на несколько тематических групп. И это в определенной степени исследовано в кыргызском языкознании. Факты взяты из художественных переводов, словарей, энциклопедий. Их семантика имеет большое значение при обучении экзотизмам. Помимо получения информации об уникальности народа или региона, проводится комплексное лингвистическое исследование слова. Статья посвящена этим вопросам.

Ключевые слова: лексика, экзотические слова, лексика-семантические, тематические группы, заимствованные слова, обучение, лингвистика.

Maksatbek kyzy A., master's student

ORCID: 0009-0001-1969-3965

K. Tynystanov Issyk-Kul state university

Karakol, Kyrgyzstan

285

EXOTIC WORDS AND THEIR LEARNING

It is known that no language in the world can live without communicating with each other. This process is a legal and normative social phenomenon that was and will be in the language of all peoples.

Exotic words are one of the pressing issues of Kyrgyz linguistics. To understand the nature of this term, it is necessary to delve into the section of lexicology from which the words are taken. The lexical composition of the language is changeable. It is known that some words go out of use, and new words enter our language. Exotic vocabulary also corresponds to accepted words and introduces the culture of another people. According to the research materials, exotic words in the modern Kyrgyz language are divided into several thematic groups. And this has been studied to a certain extent in Kyrgyz linguistics. The facts are taken from literary translations, dictionaries, encyclopedias. Their semantics is of great importance in teaching exoticisms. In addition to obtaining information about the uniqueness of a people or region, a comprehensive linguistic study of the word is carried out. The article is devoted to these issues.

Key words: *vocabulary, exotic words, semantic vocabulary, thematic groups, borrowed words, learning, linguistics.*

Кыргыз тил илиминин лексикология бөлүмүндө кабыл алынган сөздөр өзгөчө мааниге ээ жана анын ичинен экзотикалык лексика өзүнүн табиятынын кызыктуулугу менен башка кабыл алынган сөздөрдөн айырмаланып турат. Сырттан кирген сөздөргө кеңири изилдөө иштери жүргүзүлүп келген жана дагы изилдөө иштери улана бермекчи. Кыргыз лингвистикасында бул категорияга же экзотикалык сөздөргө илимий мүнөздөгү иликтөө жумуштары кыргыз тилчи окумуштуулардан Ж. Мамытов менен З. Кулумбаева (авторлош), Б. О. Орузбаева, А. Жалилов, А. Сапарбаев, Т. Аширбаев, А. К. Шаршенбаев, ал эми орус тил илиминде Е. М. Галкина-Федорук, А. Н. Гвоздев, Л. А. Булаховский, А. А. Реформатский, А. Е. Супрун сыяктуу илимпоздор көңүл бөлүшүп, бир катар илимий иштер корголгондугу бизге белгилүү.

Экзотикалык лексика же экзотизмдер деген лингвистикалык термин жалпы тил илиминде көптөн бери колдонулуп жүрсө да, кыргыз тил илиминде айрым бир макалаларда, окуу китептеринде, илимий иштерде гана учкай жалпы маалымат берилип жүрөт. Аталган маселеге атайын лингвистикалык аспектиде кеңири планда изилдөө жүргүзгөн, диссертация коргогон тилчи-окумуштуу А. Шаршенбаевдин эмгеги бар. Биз иликтөөбүздө ушул эмгекке таяндык. Адегенде «экзотика» деген сөздүн маанисин тактап, башын ачып алуу зарыл. «Экзотика» грек тилинин *exotikos* деген сөзүнөн алынган, ал «бөтөн, башка жерлик» деген түшүнүктү билдирет, ошондой эле буга кошумча «алыскы өлкөлөрдүн жаратылышынын, каада-салтынын, искусствосунун ж. б. укмуштуу, таң каларлык өзгөчөлүктөрү» деген мааниси да туюндурат.

С. И. Ожеговдун сөздүгүндө «экзотика» – предмет и явления, характерные для какой-нибудь местности и необычайные для того, кто их воспринимает» деген аныктама берилет [2, 903-б.].

Ал эми К. К. Юдахиндин орусча-кыргызча сөздүгүндө «экзотика» алыскы өлкөлөргө таандык болгон өтө эле башкача, өтө эле укмуштуу бир нерсе деп түшүндүрүлөт [4]. Демек, экзотикалык лексикага берилген аныктама-эреже ал сөздүн (экзотика) маанисине барып такалат, тактап айтканда, экзотика сөзү тил илиминде (экзотизм, экзотикалык лексика, экзотикалык сөздөр) лингвистикалык термин катары жаңы мааниде кийин гана колдонула баштаган деген жыйынтыкка келсек болот.

Экзотизмдер – кабыл алынган сөздөрдүн курамында туруп, чыгыш теги боюнча башка тилдерге мүнөздүү болгон жана ошол тил ээлеринин (элдердин) жашоо-турмушундагы, турмуш-тиричилигиндеги өзгөчөлүктөрү менен улуттук белгилерин,

символдорун, колоритин, (маданиятын, каада-салтын, үрп-адатын, ыр-бий-оюндарын, динин, мифологиясын, фольклорун, музыкалык аспаптарын, кийим-кечегин, тамак-ашын, мамлекеттик символдорун, титулдарын, флора менен фаунасын, антропоними менен топонимин, акча-тыйындарын ж. б.) бардык тарабын кучагына камтыган сөздөр. Бул сөздөрдүн кабыл алынып жаткан тилде (эне тилибизде) эквиваленти, толук маанидеги синоними жок [5].

Академик Б. Ө. Орузбаеванын лингвистикалык сөздүгүндө экзотизмдерге: «Көркөм чыгармада башка бир элдин өзгөчөлүгүн көрсөтүү үчүн жазуучу тарабынан колдонулган ошол элдин тилинен алынган сөздөр» - деген кыскача аныктама берилген [3, 153-б.]. Кыргыз тилчи-окумуштуулары биргелешип чыгарган «Тил илимине киришүү» деген эмгекте экзотизмдерге мындайча аныктама берилет: «Экзотикалык лексика – көркөм чыгармаларда, этнографиялык изилдөөлөрдө өзгөчө колорит берүү максатында колдонулган, түпкү чыгышы жагынан көбүнчө башка тилдерге тиешелүү болгон сөздөр». Мисалы, орус тилинде учуроочу түрк, араб сөздөрү: шальвары, аул, башлык, султан, мечет ж. б. [1, 69-б.].

Кыргыз тилине экзотикалык сөздөр, негизинен, көркөм котормо адабияттар аркылуу келип киргендигин байкайбыз. Көркөм котормонун жана сөздүктөрдүн натыйжасында башка элдердин экзотикалык сөздөрү кыргыз тилине келип кирди жана бүгүнкү күндө да толукталып жатат. Көркөм котормолордо экзотизмдердин учурашы – бул мыйзам ченемдүү көрүнүш. Анткени чыгарманын автору өзүнүн туулуп өскөн Мекенинен, элинин жашоо ыңгайынан четте кала албайт, демек, өз элинин улуттук өзгөчөлүгүн, колоритин чыгармасында кандайдыр бир деңгээлде чагылдырбай коюшу мүмкүн эмес. Андыктан экзотизмдердин бир тилден экинчи бир тилге же үчүнчүсүнө оошуп келүүсүнүн, өтүшүнүн бирден бир жолу көркөм котормо адабияттарга байланыштуу десек болот. Экзотизмдердин келип кириши экстралингвистикалык өбөлгө-факторлор (элдин жалпы жашоо деңгээли, которулган адабияттардын тематикалык өзгөчөлүгү, улуттардын ортосундагы байланыш-катыштын мүнөзү) менен да шартталат. Буга байланыштуу, кыргыз тилиндеги алгачкы экзотизмдер төрт-беш тематикалык топторго гана тиешелүү болсо, кийинчерээк бара-бара бир кыйла кеңейип, коомдук турмуштун, жашоо-тиричиликтин бардык тармагын камтый баштаганын байкайбыз.

Азыркы кыргыз тилиндеги экзотикалык сөздөрдү изилдөөчү А. Шаршенбаев төмөндөгүдөй лексика-семантикалык жана тематикалык топторго бөлүп караган:

1. Титулга байланыштуу экзотизмдер.
2. Кайрылуу салтына тиешелүү экзотикалык сөздөр.
3. Бийге байланыштуу экзотизмдер.
4. Ырларга байланыштуу экзотизмдер.
5. Каада-салтка байланыштуу экзотизмдер.
6. Оюндарга байланыштуу экзотизмдер.
7. Кийим-кечекке байланыштуу экзотизмдер.
8. Музыкалык инструменттерге байланыштуу экзотизмдер.
9. Мифке байланыштуу экзотизмдер.
10. Динге байланыштуу экзотизмдер.
11. Тамак-ашка тиешелүү экзотикалык сөздөр.
12. Фаунага байланыштуу экзотизмдер.
13. Флорага байланыштуу экзотизмдер.
14. Антропонимдерге тиешелүү экзотикалык сөздөр.
15. Топонимдерге байланыштуу экзотизмдер.

16. Акчага байланыштуу экзотизмдер.
  17. Тыйын-монетага байланыштуу экзотизмдер.
  18. Турмуш-тиричиликке тиешелүү экзотикалык сөздөр.
  19. Кесипчиликке байланыштуу экзотизмдер.
  20. Саясий экзотизмдер.
  21. Согуштук лексикага байланыштуу экзотизмдер.
  22. Узундук өлчөмүнө байланыштуу экзотикалык сөздөр.
  23. Салмак ченине байланыштуу экзотикалык сөздөр.
  24. Асыл таштарга байланыштуу экзотизмдер.
- Биз макалабызда айрымдарына гана токтолуп өтмөкчүбүз.

Асыл таштарга байланыштуу экзотизмдер

1. **Топаз** – түрдүү түстөгү катуу жана жалтырак асыл таш (К. К. Юдахин).
2. **Сапфир** – өтө кымбат, көк же жашыл түстүү асыл таш (К. К. Юдахин).
3. **Аквамарин** – жашыл түстүү асыл таштын бир түрү (К. К. Юдахин).
4. **Рубин** – кызыл түстөгү асыл таш (К. К. Юдахин).

Согуштук лексикага тиешелүү экзотизмдер

1. **Гладиатор** – байыркы Римде циркте жоокер менен же жырткыч айбан менен кармашуучу жоокер-кул же согуш туткуну. Мисалы, «**Гладиаторлор** тектирдин кашатына котолоп үйүлүшүп, сүрү катуу керең туңгуюкту эңиле карашат» (Р. Жавонноли).

2. **Самурай** – Японияда феодалдык согуштук кастанын мүчөсү же согуштук жоокер. Мисалы, «Улагага бир **самурай** жигит тура калды» (Тэру Такакура).

3. **Легион** – Рим армиясындагы жоокерлердин саны 5 миңден 6 миңге чейин аскердик бирикме. Мисалы, «Бул мезгилдин ичинде саны 8 миң кишиге жеткен жоокерлерин согуш өнөрүнө, курал-жаракты колдоно билүү чеберчилигине тынымсыз машыктыра берди; армиясын эки **легионго** бөлдү» (Р. Жавонноли).

Бул бөлүмгө тиешелүү экзотизмдер тарыхый көркөм чыгармаларда колдонулат. Истоэкзотизмдер түп нускада кандай мааниде айтылса, кыргыз тилинде да дал ошондой мааниге ээ.

Саясий экзотизмдер

1. **Диван** – кээ бир чыгыш мамлекеттеринде падышанын, хандын, султандын алдындагы жогорку мекеме же жогорку чиновниктердин кеңешмеси (К. К. Юдахин). Кокон хандыгынын тушунда диванхана вариантында колдонулган.

2. **Конгресс** – бир катар өлкөлөрдүн парламентинин аты. Мисалы, «**Конгресс** он тогуз жыл илгери закон кабыл алынгандан кийин ал закон полковникке тиешелүү экендигин аныктай турган актоо процесси башталган болчу» (Габриэль Гарсиа Маркес).

3. **Меджлис** – чыгыштын кээ бир өлкөлөрүндө (Иранда, Турцияда) парламенттин же анын палаталарынын аты (К. К. Юдахин).

4. **Дума** – Россиянын парламенти. Мисалы, «Сергей Платонович өзүнүн резина ботасын мелтирей тиктеп калды да, жүрөгү өйүп атып:

-Мамлекеттик дума башкарат эми. Республика болот бизде, - деген сөздөрдү оозунан араң чыгарды» (М. Шолохов).

Бул экзотизмдер котормо жана публицистикалык тексттерде көп кезигет. Атүгүл, айрымдары кыргыз тилинде (конгресс, меджлис) кандайдыр бир жыйын, кеңеш маанисинде колдонула калып жүргөнүн байкайбыз.

Турмуш-тиричиликке байланыштуу экзотикалык сөздөр

1. **Кабак** – ичкилик ичүүчү жай (араккана). Мисалы, «Адатта Феликс карагайлуу токойдун ары жагындагы деңизге жакын жайгашкан кичинекей **кабакта** боло турган» (А. Чак). Бул сөз кыргыз тилинин оозеки кебинде жаргон катары кээде колдонула калып жүрөт.

2. **Сакля** – Кавказдагы тоолуктардын сокмо там үйү. Мисалы, «**Саклясы** кенен болсо, тоолуктун да пейили кенен» (Ахмедхан Абу-Бахар). Кавказдыктардын бул экзотикалык сөзү кыргыз тилинде фонетикалык, семантикалык өзгөрүүгө учураган жок. Түп нускада кандай мааниге ээ болсо, кыргыз тилинде да дал ошондой колдонулуп жүрөт.

3. **Будуар** – Европада бай аялдардын жакын сырдаштарын кабыл алуучу мейман бөлмөсү. Мисалы, «Женниге эшик ачып берген малай: “Бир пас тура туруңузчу”, - деди да, анан аны экинчи этажга, үй ээси миссис Брейсбриджин **будуарына** ээрчитип чыкты» (Т. Драйзер). Европалыктардын бул экзотикалык сөзү кыргыз адабий тилинде ошол турган турпатында колдонулууда.

4. **Табор** – цыгандардын бир нече үй-бүлөсүнүн биргелешип көчүп жүрүшкөн тобу (К. К. Юдахин). Бул сөз кыргыз тилинин оозеки жана жазма кебинде активдүү лексика катары колдонулбайт. Түп нускада кандай мааниде колдонулса, кыргыз тексттеринде да дал өзүндөй колдонулат.

5. **Кабриолет** – эки дөңгөлөктүү жеңил араба. Мисалы, «Же **кабриолет** эмес, же коляска эмес, үстүндөгү темир-терсегинен солдат өзү жасаган бир аттуу, таң каларлык бир араба анын маңдай жагында кетип баратты» (Л. Толстой).

Турмуш-тиричиликке байланыштуу экзотизмдер котормо адабияттарда жана публикациялык тексттерде кезигет.

Жогорудагы мисалдардан көрүнүп тургандай, экзотикалык сөздөр башка элдин турмуш-тиричилигиндеги улуттук белгилерин, касиет-өзгөчөлүгүн көрсөтүп турат. Биздин жашоо-турмушубузга экзотика катары кирип, лексикабызды байытып, толуктап келери талашсыз.

Кесипчиликке байланыштуу экзотизмдер

1. **Гувернантка** (гувернер, гувернантка – фр.gouverneur, governante) үйдө бала окутуучу аял. Дворяндык жана буржуазиялык үй-бүлөдө тарбиячы, балдарды окутат. Мисалы, «Ошондо да алар англиялык джентельмен католиктерге карата да адилеттүү болууга тийиш деген пикирде жүрүшкөн, мына ошондуктан үйдүн ээси бойдокчулуктан зеригип, өзүнүн кичүү балдарынын татынакай **гувернанткасы** католик кызга үйлөнгөн» (Э. Войнич).

2. **Шериф** (англ. sheriff) – АКШда, Англияда жана Ирландияда провинциялардагы административдик кызматтагы киши. Мисалы, «Ошол замат мистер Ствел аны такасы беттен нары тепти эле, **шериф** аны тартып кетти, Ненси болсо жыгылган жеринде күлүп жатты» (Фолкнер Уильям).

3. **Извозчик** – жүк же адам ташуучу арабакч. Мисалы, «Пьер үйүнө бармакчы болуп **извозчикке** түштү» (Л. Н. Толстой).

4. **Кули** – Кытайда ат ордуна өзүн кичинекей кол арабага чегип, киши тартуучулар. 1950-жылдарга чейин колдонулган. Мисалы, «Атаң кайда? – деп Льюй Син-Хай сурады.

Бала жооп берди:

Атам Циандаодо **кули** болуп иштейт» (Кытай аңгемелери).

5. **Тореадор** – (испанча – toreodor) Испанияда бука менен кармашуучу адам. Мисалы, «Кээде мага Испания бүтүндөй бир өгүздөр сүзүшчү аренадай болуп кетет. Бир жагында өгүздөр, экинчи жагында **тореадорлор**» (В. Брендель).

Бул кесипке байланыштуу экзотикалык сөздөрдүн айрымдары кыргыз тилинде котормо адабияттарда жана публицистикалык тексттерде гана кезигет. Бардыгы түп нускаларында кандай мааниге ээ болсо, кыргыз тилинде да ошондой мааниге ээ. Ал эми айрымдары (извозчик, кули) өз өлкөлөрүндө да азыркы күндө кесип катары колдонулбайт. Мезгилдин өтүшү менен архаизмге айланган.

Кийим-кечекке байланыштуу экзотикалык сөздөр

1. **Комусин** – корейлыктардын резинкадан жасалуучу улуттук баш кийим. Мисалы, «Бир топ дыйкандар жаркыраган жаңы **комусиндерди** колтуктарына кысып келе жатышат» (Хан Сер Я.).

2. **Дэли** – монголдордун улуттук чапаны же ичиги. Мисалы, «Бактысыз байкуштун **дэлиси** айрылган, оң капталында килейген жара аңырайып көрүнүп турат» (Монгол гүлдөрү).

3. **Джубба** – арабдын эркектери кийүүчү тышкы кийими. Мисалы, «Анын башында адаттагысындай кулагына баса кийген оңуп кеткен кызыл нооту топу, үстүндө кара **джубба** жана мойнунда боз оромол, бутунда кызыл сандал болор эле» (Египет жазуучуларынын аңгемелери).

4. **Сари** – Индиялык аял кийиминин бир түрү, кездемеден тигилет. Бир жак учу белге оролуп, ал эми экинчиси ийинди же башты шаалы жоолук сымал жаап турат. Узундугу 5-7 метр келет.

Мисалы, «Келинге окшоп, кызыл жибек **сари** кийип, чекесине сандал белги салынган Мини уялып менин жаныма басып келди» (Индиялык жазуучулардын аңгемелери).

5. **Чохто** – дагестандыктардын улуттук баш кийими.

Мисалы, «Ак **чокточон** Анди кыздары,

Жарык көрбөй боздоп ыйлаган.

Мындай абал аны мыжыгып,

Бир башкача эзип кыйнаган» (Р. Гамзатов).

6. **Гутул** – монголдордун улуттук аяк кийими. Мисалы, «Ал **гутулун** колтугуна кысып алып, жетип келип бизге кошулду» (Монгол жазуучуларынын аңгемелери).

7. **Лямба** – малагасийлердин улуттук кийими, жамынгыч сыяктуу. Мисалы, «Бир аздан кийин себети да толот, ошондо **лямбаларына** да салып алышат» (Африка элдеринин жомоктору).

8. **Маймах** – хакастардын улуттук бут кийими. Мисалы, «Сабистин бутунан **маймагы** суурулуп, үзөңгүдө калды» (Н. Доможанов).

9. **Гэта** – жыгачтан жасалган бут кийим. Мисалы, «- Баары бир чиритет... Мен сизге айтып жатпаймынбы, жап-жаңы **гэтанызды** коюп, кумду шыпырбаңызчы – жарым айдан кийин андан дайын да калбайт» (Кабо Абе).

Кийим-кечекке байланыштуу экзотикалык сөздөрдүн кыргыз тилиндеги колдонулуш тартиби ар түрдүү. Айрымдары экзотикалык касиетин толук жоготушса (пальто, туфли, куртка), айрымдары бүгүнкү күндө дагы экзотикалык касиетин толук сактап кала алган. Башка тематикалык топторго караганда, тексттерде кезиккен саны боюнча кийим-кечек экзотизмдери көптүк кылат. Семантикалык, фонетикалык өзгөрүүгө учураганын байкаган жокпуз. Кийим-кечек группасындагы экзотикалык сөздөр төмөндөгүдөй дифференциялык семаларга да ажырайт:

1) баш кийим (чохто, комусин);

2) бут кийим (маймах, гутул);

3) сырт кийим (лямба, дэли);

4) аялдар кийими (сари);

5) эркектер кийими (джубба).

Экзотикалык сөздөрдү окутууда окуучуларга, студенттерге сөздүн маанисин, төл сөз менен кабыл алынган сөздүн айырмасын, ар тараптуулугун элдин турмуш-тиричилиги, салт-санаасы, үрп-адаты, дүйнөгө көз карашы менен байланышта түшүндүрүү, кабыл алынган, өздөштүрүлгөн сөздүктөрдү, энциклопедиялардын үстүндө иштөөнү үйрөтүү керек. Бул сөздөрдү окутуудагы эң негизги өзгөчөлүк – бөлөк элдин жашоо-турмушундагы, маданиятындагы улуттук белгилерин, символдорун, колоритин, ар тараптуу ачып берүү. Экзотизмдердин жаралышы уруулук, улуттук аң-сезимден, этномаданияттан, философиядан келип чыгат жана ал сөздөр ошол элдердин бири-биринен айырмалоочу белги-символ катары кызмат кылып жүрүп олтурат. Мисалы, фараон дегенде Египетти, самурай дегенде Японияны, домбура дегенде казакты түшүнөбүз. Экзотикалык сөздөрдү окутуу менен бирге бөлөк элди таанып-билүүчүлүгүн калыптандыруу да талабы коюлат.

Адабияттар:

1. Ахматов, Т. Тил илимине киришүү [Текст] / Т. Ахматов, С. Давлетов, К. Сартбаев, С. Иманалиев. - Фрунзе, 1980.
2. Ожегов, С. И. Словарь русского языка [Текст] / С. И. Ожегов. - М.: Русский язык, 1990. - 215 с.
3. Орузбаева, Б. О. Лингвистикалык терминдердин орусча-кыргызча сөздүгү [Текст] / Б. О. Орузбаева. - Фрунзе: Илим, 1972. - 426 б.
4. Юдахин, К. К. Русско-киргизский словарь [Текст] / К. К. Юдахин. - М.: Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1957. - 990 с.
5. Шаршенбаев, А. К. Экзотикалык сөздөр [Текст] / А. К. Шаршенбаев. - Бишкек, 2015.
6. Чыманов, Ж. Кыргыз тилин окутуунун теориясы жана практикасы [Текст] / Ж. Чыманов. - Бишкек, 2009.